

TÜRKÇE ÖĞRETMENLERİNİN AKILLI TAHTA KAVRAMINA İLİŞKİN METAFORİK ALGILARI

Yrd. Doç. Dr. Hakan YALAP¹

Ahmet YILMAZ²

ÖZET

Eğitimde güncel teknolojilerin kullanımı hızla yaygınlaşırken sınıflarda kullanılan teknolojilerin başında akıllı tahta gelmektedir. Bu araştırmanın amacı, Türkçe öğretmenlerinin “Akıllı Tahta” kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeleri metaforlar aracılığıyla belirlemektir. Bu amaçla Türkçe öğretmenlerinden “Akıllı tahta.....gibidir. Çünkü.....” cümlesini tamamlamaları istenmiştir. Araştırmada nitel araştırma yaklaşımı ekseninde olgubilim araştırma deseni kullanılmış ve incelenecek veriler metaforlar yoluyla toplanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, 25 Türkçe öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri içerik analizi yapılmak üzere gözden geçirilmiştir. Daha sonra metaforlar ve metaforların açıklamaları bilgisayar ortamına aktararak ham veriler oluşturulmuştur. Bu metinlerde benzer özellik taşıyan metaforlar 4 kavramsal kategori etrafında toplanmıştır. Araştırma bulgularına göre katılımcılar 25 geçerli metafor üretmiştir. Araştırma sonuçlarına göre katılımcıların %88’i akıllı tahtaya yönelik olumlu tutum geliştirmiştir. Katılımcıların%12’lik kısmı ise akıllı tahtaya yönelik olumsuz tutum geliştirmişlerdir. Katılımcıların akıllı tahtayı gereksiz, sıkıcı ve sürekli bozulan bir araç olarak algıladıkları görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Akıllı tahta, Metafor, Türkçe öğretmeni, Algı.

METAPHORICAL PERCEPTIONS OF TURKISH TEACHERS TOWARDS THE CONCEPT OF SMART BOARD

ABSTRACT

Smart boards are the leading technological devices in the classrooms as the use of high technology in education is becoming wider rapidly. The aim of this study is to determine the Turkish Teachers’ mental images about the concept of Smart Board through metaphors. In this respect, Turkish teachers were asked to complete the sentences such as “Smart Boards are like because” This is a research where both qualitative research method and phenomenological research design were used and the data were collected through metaphors. The study group consists of 25 Turkish teachers. Survey data were reviewed to do content analysis. After that, raw data was obtained by computerizing metaphors and their explanations. The metaphors which have characteristics in common in these texts were gathered in 4 conceptual categories. According to the findings of the study, the participants produced 25 valid metaphors. The results of the study show that 88 % of the participants took positive attitudes towards the Smart Board. On the other hand, 12 % of the participants took negative attitudes towards the Smart Board. It was seen that participants perceive the smart boards as unnecessary, boring and continuously collapsed device.

Key Words: Smart board, Metaphor, Turkish teachers, perception.

¹ Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi ve Sosyal Bilimler Bölümü, hakanyalap@hotmail.com.

² Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Yüksek Lisans Öğrencisi, ahmet.yilmaz2538@gmail.com.

GİRİŞ

Bilgi toplumunun öne çıkardığı bilgi çağında, bireylerin bilgiye hızlı bir şekilde ulaşabildikleri, ulaşılan bilgiyi paylaşabildikleri ve her alanda kullanılabildikleri görülmektedir (Halis, 2002). Özellikle gelişmekte olan ülkelerde teknoloji hızlı bir şekilde yaygınlaşmaktadır. Eğitim kurumları da bu gelişmelerden nasibini almıştır. Eğitim kurumları teknolojiyi hem geliştiren hem de uygulayan konumdadır. Bundan dolayı teknolojinin eğitim kurumlarına, eğitim kurumlarının da teknolojiye katkısı olmuştur. Ayrıca teknoloji kavramı Alkan'a (1987) göre makineler, işlemler, yöntemler, süreçler, sistemler, yönetim ve kontrol mekanizmaları gibi çeşitli öğeleri kapsamakta ve teknoloji bu öğelerin belirli bir alanda bir araya getirilmesiyle oluşan ve bilim ile uygulamalar arasında köprü görevi yapan bir disiplin olarak tanımlanmaktadır.

21. yüzyılın teknolojik gelişmeleri sayesinde eğitim kurumları akıllı tahta ile tanışmıştır. Türkiye'de Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi (FATİH) projesi kapsamında örgün eğitim kurumlarında teknolojinin kullanılması konusunda birçok okul bu projeler ile tanışmıştır. 2012 yılında 4'ü ilköğretim 48'i ortaöğretim olmak üzere toplam 52 okulun 5. ve 9. sınıflarında pilot uygulamasına başlanılan FATİH projesi ile eğitim ve öğretimde teknolojinin etkin bir şekilde kullanılması amaçlanmıştır (Pamuk, Çakır, Ergun ve Ayas, 2013).

Öğrenciler çoklu ortam etkinliklerine katılarak teknolojiyle ilişkili olarak gerçek dünya tecrübelerini, takım çalışmasının değerini etkili iş birliği tekniklerini, farklı araçların önemini ve etkisini, farklı izleyicilerle iletişim kurmayı rekabet yollarında bilginin nasıl sunulacağını, karışık içeriğin analiz ve sentezi için gerekli olan teknikleri araştırma, planlama, ve organizasyon becerilerinin önemini, konuşma becerilerinin ve sunumun önemini, yapısalıcı geri dönütün sağlanmasını ve nasıl kabul edeceğini, yaratıcı fikirleri nasıl açıklayacaklarını, hem donanım hem de yazılım olarak teknolojik kaynaklarının kullanımını, çoklu ortamın planlanması, düzenlenmesi, geliştirilmesi ve değerlendirilmesi için ne kadar zamana ihtiyaç olduğunu öğrenirler (İşcan, 2005). Özellikle soyut kavramların somutlaştırılmasında ve bu kavramları içeren matematik, fen bilgisi gibi derslerin anlaşılmasında akıllı tahtaların önemli görevler üstleneceği açıktır (Balkaş ve Barış: 2015).

2012 yılından itibaren eğitim kurumlarında meydana gelen yeniliklerin neticesinde sınıflara kurulan etkileşimli tahtalar sunduğu birtakım yeni olanaklarla öğrenme ortamlarını interaktif hale getirmiştir. Yine EBA portalında içerik düzenlemesiyle soyut konular somut hale gelebilmekte ve bu sayede konular daha anlaşılabilir olmaktadır. Akıllı tahtalar hem kolay erişilebilirliği hem de birçok özelliği ile sınıf ortamlarının vazgeçilmez ders materyalleri arasındadır.

Yeni nesil akıllı tahtalarda tahta yüzeyi, elektronik gözlerle taranmakta ve elin tahtaya her dokunuşu hassas bir şekilde algılanmaktadır. Bu sayede adeta bir tablet gibi ya da dokunmatik bir bilgisayar gibi çalışmaktadır. Tahta ekranının interaktif olması, öğrenciye ve öğretmene ekranda yapılanlara müdahale etme şansı verilmekte böylece ders esnasındaki değişikliklere olanak sağlamak ve bu değişiklikleri kaydedebilme özelliği tanımaktadır. Ses klipleri, animasyonlar, öğrenme nesnelere gibi çok çeşitli materyallerin kullanılmasına imkan tanınmasıyla da ders çok daha anlaşılır hale gelmektedir (Erduran, Tataroğlu: 2009).

İngilizcede "metaphor" kelimesine karşılık olarak Türkçede benzetme, mecaz, eğretilme gibi farklı kavramların yerine kullanılan metafor son dönemlerde nitel araştırmalarda tercih edilen bir veri toplama aracıdır. Metaforlar eğitimin çeşitli alanlarında kullanılmaktadır. Eğitim yönetiminde metaforlara müfredat geliştirme ve plânlamada; öğretim alanında da öğrenmeyi teşvik etme ve yaratıcı düşüncüyü geliştirmede başvurulmaktadır. Öğretmen eğitiminde ise metaforlar, öğretim

uygulamalarını yönlendirmede ve öğretmenlerin modern eğitim anlayışındaki yerlerini belirlemede bir araç konumundadır (Vadeboncoeur ve Torres, 2003).

Metaforlar bilinen şeylerin öğrenilmesini, öğrenilen şeylerin de akılda kalarak gerektiğinde hatırlanmasını sağlar. Kavram olarak metafor, bireyin soyut ve anlaşılması güç bir olguyu kavramada kullanabileceği güçlü zihinsel bir araçtır (Afacan, 2011). Metaforlar yeni öğrenilmiş şeylerle önceden öğrenilmiş bilgiler arasında benzerlik ilişkisi kurulmasını sağlamaktadır. Bu benzerlik ilişkisi yardımıyla somut bilginin hafızaya yerleşmesi sağlanır (Gün, 2015). Metafor bireyin kendi dünyasında yer alan bilgileri belirli nesnelere ve imgelere benzeterek anlamlandırma işidir. Bu anlamlandırmada birey, nesnelere yoluyla bilgi dünyasını daha etkili ve somut bir şekilde dışa yansıtır.

Metaforun esası bir şeyi başka bir şeyin bakış açısı ile anlamak ve tecrübe etmektir (Lakoff ve Johnson, 1980). Metafor, anlamak istediğimiz nesneyi veya olguyu, başka bir anlam alanına ait olan kavramlar ağına bağlayarak, yeniden kavramlaştırılmamızı, değişik yönlerden görmemizi ve daha önceden gözden kaçan bazı durumları aydınlatabilmemizi sağlar (Taylor, 1984). Metaforun bir araştırma olarak kullanıldığı çalışmalarda “gibi” kavramı genellikle “metaforun konusu” ile “metaforun kaynağı” arasındaki bağı daha açık bir şekilde çağrıştırmak için kullanılır (Saban, 2009). Böylece öğrenciler metaforlar sayesinde öğrendiklerini istedikleri zaman hatırlayabilir duruma geliyor. Metaforlar öğrenmeyi zevkli hale getirerek öğrenilen bilgilerin kalıcı olmasını sağlar.

Çalışmanın Amacı ve Kapsamı

Bu çalışmanın amacı Türkçe öğretmenlerinin ‘akıllı tahta’ya yönelik sahip oldukları zihinsel algıları metaforlar aracılığıyla ortaya çıkarmaktır. Araştırmanın amacı doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmaya çalışılmıştır:

- Türkçe öğretmenlerinin “akıllı tahta” kavramına yönelik sahip oldukları metaforlar nelerdir?
- Türkçe öğretmenlerinin belirlemiş oldukları metaforlar ortak özellikler açısından hangi kavramsal kategorilere ayrılır?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada nitel araştırma yaklaşımı özünde olgubilim araştırma deseni kullanılmış ve incelenecek veriler metaforlar yoluyla toplanmıştır.

Olgubilim deseni farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanmaktadır. Olgular yaşadığımız dünyada olaylar, deneyimler, algılar, yönelimler, kavramlar ve durumlar gibi çeşitli biçimde karşımıza çıkabilmektedir. Bize tümüyle yabancı olmayan aynı zamanda tam anlamını kavrayamadığımız olguları araştırmayı amaçlayan çalışmalar için olgubilim uygun bir araştırma zemini oluşturur (Yıldırım ve Şimşek, 2005).

Mecazlar insanın doğayı ve çevresini anlamasının, anlamsız gibi görünen nesnel gerçeklikten belirli yorumlar yoluyla anlamlar çıkarmasının, yaşantı ve deneyime anlam kazandırmanın araçları olarak “bilmeye” de olanak sağlar (Yıldırım ve Şimşek, 2005).

Türkçe öğretmenlerinin akıllı tahta kavramına yönelik zihinsel algılarını belirlemek ve katılımcıların görüşlerinden hareketle çıkarımlarda bulunarak derinlemesine inceleme yapmak için olgubilim deseni kullanılmıştır.

Çalışma Grubu/Katılımcılar

Bu araştırmanın çalışma grubunu Türkçe Öğretmenleri oluşturmaktadır. Öğretmenler çalışmaya gönüllü olarak katılmışlardır.

Katılımcıların cinsiyete göre dağılımı şu şekildedir:

Tablo 1: Katılımcıların özellikleri

Özellikler	(f)	(%)
Kadın	13	52
Erkek	12	48
Toplam	25	100

Tablo 1’den de anlaşılacağı gibi katılımcıların 13’ü kadın; 12’si ise erkektir. Toplam 25 öğretmen araştırmaya katılmıştır. Tablodaki veriler incelendiğinde kadın öğretmenlerin oranı erkek öğretmenlerin oranından yüksektir. Çalışmaya Kayseri ilinde çalışan ortaokul Türkçe öğretmenleri katılmıştır. Yine çalışmaya katılan öğretmenlerin beşinin hizmet yılı 15- 20 yıl, beşinin 10-15 yıl, geriye kalan 15 öğretmenin hizmet yılları ise 5-10 yıl arasındadır.

Verilerin Toplanması

Türkçe Öğretmenlerine “Akıllı Tahta.....gibidir, çünkü....” Cümlesini tamamlamaları istenmiştir. Öğretmenlere metaforun sözlük anlamıyla ilgili açıklama yapılmıştır. Daha sonra öğretmenlere “Akıllı Tahta.....gibidir, çünkü.....” cümlesinin yazılı olduğu bir kağıt verilmiştir. Çalışma kâğıdına araştırmanın amacı ve bilimsel olarak kullanılacağı ile ilgili yönergeler yazılmıştır. Katılımcılara tek bir metafor üzerinde yoğunlaşarak akıllı tahtayı tanımlamaları istenmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırma da elde edilen verilerin çözümlenmesinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. İçerik analizinde temel amaç toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Betimsel analizde özetlenen ve yorumlanan veriler, içerik analizinde daha derin bir işleme tabi tutulur ve betimsel yaklaşımla fark edilmeyen kavram ve temalar bu analiz sonucunda keşfedilebilir (Yıldırım ve Şimşek, 2005).

İçerik analizinde Aydın ve Ünalı (2010) ile Saban (2008) tarafından kullanılan metafor çözümlenme ve aşağıda belirtilen analiz aşamaları takip edilmiştir: (1) adlandırma aşaması, (2) tasnif etme ve arıtma aşaması, (3) derleme ve kategori geliştirme aşaması, (4) geçerlik ve güvenilirlik sağlama aşaması (5) verilerin bilgisayar ortamına aktarma aşaması.

Katılımcıların akıllı tahta kavramına yönelik algılarının belirlendiği bu çalışmada katılımcıların metafor üretip üretmediklerine bakılmıştır. Daha sonra verilen çalışma kâğıdı katılımcıların teslim sırasına göre numaralandırılmıştır. Katılımcıların oluşturduğu 25 çalışma kâğıdı, tasnif etme ve arıtma aşamasına tabi tutulmuştur. Derleme ve kategori geliştirme aşamasında ilk olarak katılımcılar tarafından oluşturulan materyaller alfabetik sıraya konmuştur. Daha sonra metaforu temsil edecek örnek metafor ifadeleri seçilmiştir. Öğretmenler tarafından oluşturulan metaforlar ilk önce olumlu ve olumsuz kategorilere ayrılmış daha sonra ise oluşturulan metaforlar ortak özellikler bakımından incelenmiş ve ortaya çıkan metaforlar 4 gruba ayrılmıştır.

Geçerlik ve güvenilirlik sağlama aşamasında, geçerlilik ve güvenilirlik üzerine durulmuştur. Geçerlik ve güvenilirlik bilimsel değeri göstermesi bakımından önemlidir. Toplanan verilerin ayrıntılı olarak rapor edilmesi ve araştırma sonuçlarına

nasıl ulaşıldığını açıklaması nitel bir araştırmada geçerliğin önemli ölçütleri arasında yer almaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2005).

Araştırmanın güvenilirliğini sağlama aşamasında elde edilen veriler bilgisayar ortamına aktarılarak verilerin frekanslarının çoktan aza doğru dizili olduğu bir liste iki uzmana verilmiş ve uzmanlar bu iki listeyi eşleştirerek araştırmanın güvenilirliği sağlanmıştır.

Bulgular

Tablo 2’de araştırmaya katılan Türkçe öğretmenlerinin “Akıllı Tahta” kavramına yönelik olumlu ve olumsuz algıları yer almaktadır. Türkçe öğretmenlerin ürettiği 25 metafor kabul edilerek üzerinde çalışılmıştır. Türkçe öğretmenlerinin ürettikleri metaforların tamamı geçerli kabul edilmiştir.

Tablo 2: Türkçe Öğretmenlerinin Akıllı Tahta Kavramına İlişkin Olumlu ve Olumsuz Algıları

Kategori	Kod	Metafor	Metaforu temsil eden öğretmen		Kodlar toplamı	
			(f)	(%)	(f)	(%)
Olumlu metaforlar	23	Türkçenin sınırsız gücü	1	4		
	16	İnteraktif bilgisayar	1	4		
	12	Türkçe dersinin kahramanı	1	4		
	2	Can yeleği	1	4		
	5	Ayna	1	4		
	21	Karanlığa çakmış şimşek	1	4		
	19	Hayal gücü	1	4		
	5	Arkadaş	1	4		
	9	Siyaset	1	4		
	10	Cüzdanın köşesinde kalmış 100 Türk lirası	1	4		
	24	Tiyatro	1	4		
	25	İkinci bir ders kitabı	1	4	22	88
	4	Bilgi kutusu	1	4		
	1	Öğretmen	1	4		
	13	Herkese hitap eden nesne	1	4		
11	Sözlük	1	4			

	17	Eğitim sistemimizde açan rengârenk bir çiçek	1	4		
	20	Eğitimin her şeyi	1	4		
	6	Çarpışan araba	1	4		
	14	Sinema	1	4		
	18	İlkbahar güneşi	1	4		
	7	Eğlence kaynağı	1	4		
Olumsuz metaforlar	3	Duvar	1	4		
	22	Problem canavarı	1	4	3	12
	8	Gereksiz bir kitap	1	4		

Tablo 2'ye göre çalışmaya katılan Türkçe öğretmenleri 25 metafor üretmişleridir. Bu metaforların 22'si olumlu 3'ü ise olumsuz metafordur. Araştırmaya katılan Türkçe öğretmenleri %88'lik oranla akıllı tahta kavramına yönelik olumlu tutum geliştirmişlerdir. Türkçe öğretmenleri akıllı tahtayı Türkçenin sınırsız gücüne, İnteraktif bilgisayara, Türkçe dersinin kahramanına, can yeleğine, aynaya, karanlığa çakmış şimşeğe, hayal gücüne, arkadaşına, siyasete, cüzdanın köşesinde kalmış 100 Türk lirasına, tiyatroya, ikinci bir ders kitabına, bilgi kutusuna, öğretmene, herkese hitap eden nesneye, sözlüğe, eğitim sistemimizde açan rengârenk bir çiçeğe, eğitimin her şeyine, çarpışan arabaya, sinemaya, ilkbahar güneşine, eğlence kaynağına benzetmişlerdir. Araştırmadan hareketle Türkçe öğretmenlerinin %88'lik oranla akıllı tahtanın eğitimde işlevselliğine yönelik olumlu bir tutum geliştirdikleri sonucuna varılabilir.

Çalışmaya katılan Türkçe öğretmenlerinin %12'lik kısmı akıllı tahtaya yönelik olumsuz tutum geliştirmişlerdir. Türkçe öğretmenleri akıllı tahtayı duvara, problem canavarına ve gereksiz bir kitaba benzetmişlerdir. Türkçe öğretmenleri akıllı tahtanın yavaş çalıştığı için derslerde zaman aldığını dile getirmişlerdir.

Eğitimde akıllı tahtanın işlevselliğine ve Türkçe öğretmenleri tarafından akıllı tahtanın nasıl algılandığı ile ilgili yapılan bu çalışmada akıllı tahtaya yönelik geliştirilen olumsuz metaforlar ve bu metaforların açıklamaları dikkate alınarak akıllı tahtanın eğitimde etkin bir şekilde işlevselliğine yönelik çalışmalar yapılabilir sonucuna ulaşılabilir. Yine Türkçe öğretmenlerinin ortaya koyduğu olumsuz metaforlardan hareketle, üretilecek olan yeni nesil akıllı tahtaların daha işlevsel ve problemsiz olması için bu ve benzeri çalışmalarının sonuçlarına bakarak gerekli önlemler alınabilir.

Türkçe öğretmenleri 25 farklı metafor üretmiştir. Üretilen metaforların tamamının uygun olduğu belirlenmiş ve 25 metafor kategorilere ayrılmıştır. Tablo 3'te Türkçe öğretmenlerinin ürettikleri metaforlar, metaforların açıklaması, katılımcı sayısı (f), yüzdesi (%), metaforların kategorik dağılımı verilmiştir.

Tablo 3: Türkçe Öğretmenlerinin Akıllı Tahta Kavramına İlişkin Metaforik Algılarının Kategorik Dağılımı

Kategori	Kod	Metafor	Öğretmen açıklaması	Metaforu temsil eden öğretmen		Kodlar toplamı	
				(f)	(%)	(f)	(%)
Öğrenmeye yardımcı bir araç olarak akıllı tahta	23	Türkçenin sınırsız gücü	Akıllı tahta Türkçenin sınırsız gücü gibidir. Çünkü ne zaman akıllı taht ile ders işlesek öğrenciler Türkçe dersinde mükemmele ulaşıyor.	1	4		
	16	İnteraktif bilgisayar	Akıllı tahta interaktif bilgisayar gibidir. çünkü sınıfın en pasif öğrencisini dahi ders katıyor.	1	4		
	12	Türkçe dersinin kahramanı	Türkçe dersinde öğrenciler akıllı tahta ile ders yapabiliyor.	1	4		
	2	Can yeleği	Akıllı tahta can yeleği gibidir. çünkü hiçbir zaman öğretmenleri yarı yolda bırakmaz. Bizim her zaman kurtarıcımızdır.	1	4		
	5	Ayna	Akıllı tahta ayna gibidir. Çünkü akıllı tahta sayesinde başarılarımızı görebiliriz.	1	4	12	48
	21	Karanlığa çakmış şimşek	Akıllı tahta getirmedığımız karanlığa çakmış şimşek gibidir. Tebeşir peşinde koşan günlerden her istediği ayağına gelen bir döneme ışık tutmuştur.	1	4		
	19	Hayal gücü	Akıllı tahta hayal gücü gibidir. Çünkü bizi her istediğimiz yere götürerek öğrenmemize yardımcı olur.	1	4		
	5	Arkadaş	Akıllı tahta arkadaş gibidir. Çünkü ne zaman sıkıntıya düşsek yardımımıza koşar.	1	4		
	9	Siyaset	Akıllı tahta siyaset gibidir. Çünkü kimi öğretmenlerimiz kendi bilgisini artırmak kimi öğretmenlerimiz ise öğrencilerin öğrenmelerine yardım için kullanır.	1	4		
	10	Cüzdanın köşesinde kalmış 100 Türk lirası	Akıllı tahta zaman Cüzdanın köşesinde kalmış 100 Türk lirası gibidir. Çünkü derste sıkıştığımızda akıllı tahta yardıma koşar ve öğrenmemize yardımcı olur.	1	4		
	24	Tiyatro	Akıllı tahta zaman tiyatro gibidir. Çünkü istediğimiz zaman tiyatro	1	4		

izleriz.

Öğretici ve bilgi verici olarak akıllı tahta	25	İkinci bir ders kitabı	Akıllı tahta ikinci bir ders kitabı gibidir. Çünkü ders kitabından sonra Türkçe derslerinde en çok başvurduğumuz kaynaktır.	1	4		
	4	Bilgi kutusu	Akıllı tahta bilgi kutusu gibidir. Çünkü öğretmene ve öğrenciye bilgi verir ve onları aydınlatır	1	4		
	1	Öğretmen	Akıllı tahta öğretmen gibidir. Çünkü Akıllı tahta da bir öğretmen gibi ders anlatır.	1	4		
	13	Herkese hitap eden nesne	Akıllı tahta herkese hitap eden nesne gibidir. Çünkü sınıfın tamamına hitap eder ve akıllı tahta sayesinde etkileşimli bilgi alırız.	1	4	6	24
	11	Sözlük	Akıllı tahta sözlük gibidir. Çünkü bilmediğimiz bütün kelimeleri akılla tahtanın sözlük uygulamasından öğreniriz.	1	4		
	17	Eğitim sistemimizde açan rengârenk bir çiçek	Akıllı tahta eğitim sistemimizde açan rengârenk bir çiçek gibidir. Çünkü akıllı tahta öğrencilerimizin görsel, işitsel, duygusal ve bilişsel yönlerden gelişimine katkı sağlar. Böylece akıllı tahta eğitim sistemimize değişik renkler sağlar.	1	4		
	20	Eğitimin her şeyi	Akıllı tahta eğitimin altın çağı gibidir. Çünkü akıllı tahta hem öğretir hem de bilgi verir.	1	4		
Mutluluk ve eğlence kaynağı olarak akıllı tahta	6	Çarpışan araba	Akıllı tahta çarpışan araba gibidir. Çünkü akıllı tahta ile vakit geçirmek çok eğlencelidir.	1	4		
	14	Sinema	Akıllı tahta sinema gibidir. Çünkü akıllı tahtada film izleriz ve çok eğleniriz.	1	4		
	18	İlkbahar güneşi	Akıllı tahta ilkbahar güneşi gibidir. Çünkü akıllı tahtayı derslerde kullanmaya doyum olmaz.	1	4	4	16
Gereksiz bir araç olarak akıllı tahta	7	Eğlence kaynağı	Akıllı tahta eğlence kaynağı gibidir. Çünkü akıllı tahta ile hem eğleniriz hem de etkinlikler yaparız.	1	4		
	3	Duvar	Akıllı tahta duvar gibidir. Çünkü akıllı tahtanın iletişimi azdır ve akıllı tahta gereksizdir.	1	4		
	22	Problem canavarı	Akıllı tahta problem canavarı gibidir. Çünkü akıllı tahta dersin ortasında arızalanıyor ve zamanımız alıyor.	1	4	3	12

8	Gereksiz bir kitap	Akıllı tahta gereksiz bir kitap gibidir. Çünkü akıllı tahta ile ne zaman ders işlemeye çalışsak öğrencilerin dikkatleri dağılıyor.	1	4		
Toplam			25	100	25	100

Tablo 3'ten de görüleceği gibi Türkçe öğretmenlerinin oluşturduğu 25 metafordan 4 kategoriye ulaşılmıştır. Oluşturulan kategorilere bakıldığında Türkçe öğretmenleri arasında en fazla üretilen metaforun (n=12) “Öğrenmeye yardımcı bir araç olarak akıllı tahta” olduğu görülmüştür.

Kategorilere ayrılan metaforlar içinde “Öğrenmeye yardımcı bir araç olarak akıllı tahta” kategorisi %48'lik oranla Türkçe öğretmenlerinin en çok metafor ürettiği kategori olmuştur. Bu kategoride Türkçe öğretmenleri akıllı tahta kavramını, interaktif bilgisayara, Türkçenin sınırsız gücüne, Türkçe dersinin kahramanına, can yeleğine, aynaya, karanlığa çakmış şimşeğe, hayal gücüne, arkadaşına, siyasete, cüzdanın köşesinde kalmış 100 Türk lirasına, tiyatroya, ikinci bir ders kitabına benzetmişlerdir. Türkçe öğretmenleri derslerinde kullandıkları akıllı tahtayı öğrenmeye yardımcı bir araç olarak görmüşlerdir. Türkçe öğretmenlerinin neredeyse yarısı (%48) akıllı tahtayı öğrenmeye yardımcı bir araç olarak görmüşlerdir. Dolayısıyla da akıllı tahtanın sınıflarda en çok bu şekilde kullanıldığı ve algılandığı yargısına ulaşılabilir.

Öğretici ve bilgi verici olarak akıllı tahta kategorisi %24 'lük oranla ikinci sırada yer almaktadır. Bu kategoride Türkçe öğretmenleri akıllı tahtayı öğretmene, bilgi kutusuna, sözlüğe, herkese hitap eden nesneye, eğitim sistemimizde açan rengârenk bir çiçeğe ve eğitimin her şeyine benzetmişlerdir. Bu kategoride akıllı tahta kavramı öğretmenlerin sınıfta başvurduğu bilgi ve öğrenme kaynağı, öğrencilerin görsel, işitsel ve bilişsel yönden gelişimini sağlayan metaforlarla açıklanmıştır. Türkçe öğretmenleri bu kategoride akıllı tahtayı genel olarak bilgi veren, öğreten ve olumlu özelliklere sahip bir nesne şeklinde algılamışlardır.

Mutluluk ve eğlence kaynağı olarak akıllı tahta kategorisi % 16'lık oranla üçüncü sırada yer almaktadır. Türkçe öğretmenleri bu kategori de akıllı tahtayı çarpışan arabaya, sinemaya, ilkbahar güneşine, eğlence kaynağına benzetmişlerdir. Türkçe öğretmenleri akıllı tahtayı bu kategoride eğlence kaynağı olarak algılamışlardır. Türkçe öğretmenleri akıllı tahtaya mutluluk değeri yükleyerek akıllı tahtanın ne kadar mutluluk verici olduğunu dile getirmişlerdir.

Kategoriler ayrılan metaforlar içinde %12'lik oranla gereksiz bir araç olarak akıllı tahta kategorisi son sırada yer almaktadır. Araştırmaya katılan Türkçe öğretmenleri (n=3) bu kategoriyi gereksiz bir kitaba, problem canavarına ve duvara benzetmişlerdir. Bu kategoride akıllı tahta kavramı derslerde bozulan ve zaman alan, öğrencilerin dikkatini dağıtan ve gereksiz bir kitap metaforları ile karşılanmıştır. Bu kategoriyi Türkçe öğretmenleri, akıllı tahtanın sürekli bozulduğu ve geç açıldığı için akıllı tahtayı gereksiz bir araç olarak görmüşlerdir.

Tartışma ve Sonuç

Bilgi çağıyla birlikte eğitimde teknolojinin kullanımı hızlı bir şekilde yaygınlaşırken sınıflarda kullanılan teknolojilerin başında akıllı tahtalar gelmektedir. Akıllı tahtaların olumlu ve olumsuz etkilerine yönelik birçok araştırma yapılmıştır. Yapılan bu çalışmalarda akıllı tahtaların sınıf içi ve akademik başarıya etkisi araştırılmıştır. Yıldızhan (2013) tarafından yapılan “Temel Eğitimde Akıllı Tahtanın Matematik Başarısına Etkisi” isimli çalışma da akıllı tahtanın akademik başarıya etkisi vurgulanmıştır. Yine öğrencilerin akıllı tahtaya yönelik algılarının

belirlendiği çalışmada (Yılmaz, 2016; Aktürk, Mihçı, Çelik, 2015) ise öğrencilerin büyük çoğunluğunun akıllı tahtaya yönelik olumlu tutum geliştirdikleri sonucu ortaya çıkmıştır.

Balkaş ve Barış'ın (2015) akıllı tahtanın kullanımının sınıf rollerine, sınıf yönetimine, sınıf içi etkileşime ve öğrenci motivasyonuna etkilerinin araştırıldığı çalışmada akıllı tahtanın bu etkilere olumlu katkı sağladığını vurgulamıştır.

Erduran ve Tataroğlu'nun (2009) yaptığı çalışmada da akıllı tahta kullanımının öğrenme ortamı üzerinde olumlu etki yarattığı, öğrenci ilgisinin artırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Altınçelik'in (2009) yüksek lisans tezinde, akıllı tahta kullanılmasının öğrencilerin dikkatlerini çektiği ve derse daha aktif olarak katılmalarını sağladığı, ders işlerken öğrencilerin öğrenmeye motive olduğu sonuçları ortaya çıkmıştır.

Bu çalışmada ise Türkçe öğretmenlerinin akıllı tahta kavramına yönelik olumlu olumsuz metaforik algıları üzerinde durulmuştur. Araştırma sonuçlarına göre Türkçe öğretmenlerinin %88'i akıllı tahtaya yönelik olumlu metaforlar geliştirirken, %12'si ise akıllı tahta kavramına yönelik olumsuz metafor geliştirmişlerdir.

Türkçe öğretmenlerinin oluşturdukları metaforlar dört kategori altında değerlendirilmiştir. Türkçe öğretmenlerinin %48'i akıllı tahtayı öğrenmeye yardımcı bir araç olarak görmüşlerdir. Akıllı tahtanın bir öğretmen gibi ders anlattığı, öğrenme ortamlarının verimli geçmesini sağladığı ve mutluluk ve neşe kaynağı olduğu şeklinde değerlendirilmiştir. Katılımcıların geliştirdikleri metaforlara bakıldığında akıllı tahta kullanımının sınıf içi iletişimi artırdığı ve bu sayede derslerin keyifli geçtiği belirtilmiştir.

Türkçe öğretmenlerinin %12'lik kısmı ise akıllı tahtayı gereksiz bir araç olarak görmüşlerdir. Akıllı tahtanın sürekli bozulduğu, derslerde donduğu, dolayısıyla öğrenme ortamını olumsuz bir şekilde etkilediği Türkçe öğretmenlerinin ürettiği oldukları metafor açıklamalarından anlaşılmaktadır. Özellikle öğrenme ortamlarının interaktif hale gelmesinde araştırmanın sonuçları olumlu özellik gösterirken Türkçe öğretmenlerinin olumsuz metafor geliştirmesine sebep olan akıllı tahtanın sistemsel yapısıyla alakalı sorunların giderilmesi önem taşımaktadır. Çünkü Türkçe öğretmenleri metafor açıklamalarında akıllı tahtalardan yeterince sağlıklı bir şekilde faydalanamadıklarını dile getirmektedir. Çalışma verilerinden hareketle şu önerilerde bulunulabilir:

Akıllı tahtanın amacına uygun ve verimli kullanılması ile ilgili Türkçe öğretmenlerine hizmet içi eğitimler verilebilir.

Eğitim fakültelerindeki öğrencilere akıllı tahta ile ilgili öğretmenlerin rollerine ilişkin çalışmalar yapılabilir.

Teknolojinin eğitime adaptasyonu sağlanırken bu ve benzeri çalışma sonuçlarından hareketle akıllı tahtalardaki sorunlar giderilmesine ve sık rastlanan problemlerin çözülmesine yönelik çalışmalar yapılabilir.

Akıllı tahtanın eğitimimizde daha sistemli ve interaktif bir şekilde kullanılması için çeşitli araştırmalar yapılabilir.

Akıllı tahta ile birlikte yeni öğretmen rollerinin neler olabileceği konusunda araştırma yapılabilir.

Diğer branş öğretmenlerinin akıllı tahta kavramına yönelik metaforik algılarının ne olduğu konusunda araştırma yapılabilir.

KAYNAKÇA

AFACAN, Ö. (2010). Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının “Fen” ve “Fen ve Teknoloji Öğretmeni” Kavramlarına Yönelik Metafor Durumları. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 6 (1), 1242-1254.

AKTÜRK, O. Mıhçı, S. Çelik, İ. (2014). Lise Öğrencilerinin Akıllı Tahta Kavramına İlişkin Metaforları, *International Conference On Education In Mathematics, Science*,

ALKAN, C. (1987). *Eğitim Teknolojisi*, Ankara: Yargıçoğlu Matbası.

ALTINÇELİK, B. (2009). İlköğretim Düzeyinde Öğrenmede Kalıcılığı ve Motivasyonu Sağlaması Yönünden Akıllı Tahtaya İlişkin Öğretmen Görüşleri, *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*.

BALKAŞ, S. R. ve Barış, M. F. (2015). Etkileşimli Akıllı Tahta Kullanımının Öğretmen Rollerine, Sınıf İçi Etkileşime ve Öğrenci Motivasyonuna Etkisi, *Elektronik Eğitim Bilimleri Dergisi*, cilt 4, sayı 8, 206-222.

ERDURAN, A ve TATAROĞLU, B. (2009). Eğitimde Akıllı Tahta Kullanımına İlişkin Fen ve Matematik Öğretmenlerinin Görüşlerinin Karşılaştırılması. *Proceedings of International Educational Technology Conference (IETC2009)*, 6-8 May 2009, 14-21, Hacettepe Üniversty, Ankara.

GÜN, M. (2015). Ortaokul 8. Sınıf Öğrencilerinin Türkçe Sözlük Kavramına İlişkin Metaforik Algıları. *Turkish Studies*, Volume 10/7, 447-466.

HALİS, İ. (2002). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

İŞCAN, A. (2005), “Çoklu Ortam (Multimedya) Aktiviteleriyle “Bir Kavak ve İnsanlar” Adlı Kısa Hikâyenin Öğretimi”, *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 12, s.35-51.

LAKOFF, G.; MARK J. (1980). *Metaphors We Live By*, The University of Chicago Pres, Chicago.

PAMUK, S. Çakır, R. Ergun, M. Ayas, C. (2013). Öğretmen ve Öğrenci bakış açısıyla Tablet PC ve Etkileşimli Tahta kullanımı: Fatih Projesi Değerlendirme, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(3), 1799-1822.

SABAN, A. (2009). Öğretmen Adaylarının Öğrenci Kavramına İlişkin Sahip Oldukları Zihinsel İmgeler. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 281-326.

TAYLOR, W. (1984). *Metaphors of Education*, Heineman Educational Books Ltd, London.

VADEBOCOEUR, Jennifer A.; MYRIAM N. Torres (2003). “Constructing and Reconstructing Teaching Roles : A Focus On Generative Metaphors and

Dichotomies”, Discourse : Studies in the Cultural Politics of Education, Carfax Publishing, Vol : 24, No : 1.

AYDIN, F and Ünalđı, Ü. E. (2010). The Analysis of Geography Teacher Candidates Perceptions Towards “Geography” Concept With The Help Of Metaphors. International Online Journal of Educational Sciences, 2 (2), 600-622.

YILDIRIM A. ve ŞİMŞEK H. (2005). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

YILDIZHAN, Y.H. (2013). Temel Eğitimde Akıllı Tahtanın Matematik Başarısına Etkisi, Middle Eastern & African Journal of Education Reserch, Volume 5, 110-121.

YILMAZ, A. (2016). Ortaokul 8. Sınıf Öğrencilerinin Akıllı Tahta Kavramına Yönelik Metaforik Algıları, 5. Ulusal Türk Dili ve Edebiyatına Genç Yaklaşımlar Bilgi Şöleni, 28-29 Nisan 2016, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi.